

Spis treści

Wprowadzenie	13
1. Antyczni pionierzy filozofii słowa	21
1.1. <i>Logos</i> w filozofii jońskiej	21
1.2. Filozoficzno-językowe akcenty w idealizmie Platona	24
1.3. Arystoteles – w stronę intencjonalizmu i semantyzmu	33
1.4. Stoicy i późny antyk	43
1.5. Spór o uniwersalia	48
2. Słowo i Transcendencja w filozofii średniowiecznej i wczesnoodrodzeniowej	52
2.1. Chrześcijaństwo i mistyka – uwagi wstępne	52
2.2. Myśl chrześcijańska	53
2.2.1. Święty Augustyn	53
2.2.2. Święty Tomasz z Akwinu	61
2.3. Mistyka	66
2.3.1. Mistrz Eckhart	66
2.3.2. Mikołaj z Kuzy	75
3. Problem języka w filozofii oświecenia	83
3.1. Uwagi wstępne	83
3.2. Koncepcja boskiej genezy języka – Johann P. Süßmilch	84
3.3. Między teizmem i naturalizmem – Johann G. Hamann i Johann N. Tetens	86
3.4. Racjonalistyczny naturalizm językowo-komunikacyjny – Johann G. Herder	90
3.5. Oświecenie brytyjskie – empiryzm	95

3.5.1. Empiryzm metodyczny Franciszka Bacona	95
3.5.2. Empiryzm genetyczny Johna Locke'a	97
3.5.3. Sensualizm George'a Berkeleya	101
4. Wilhelma von Humboldta językowy aprioryzm	105
4.1. Inspiracje Kantowskie	105
4.2. „Ergon” i „Energeia”	113
4.3. Słowo i myśl	118
4.4. Materiał a forma	122
4.5. Język a naród	125
5. Komunikacja (nie)językowa w nurcie filozofii romantycznej - przyczynek do filozofii milczenia	129
5.1. Emanuela Swedenborga preromantyczna koncepcja języka doskonałego	130
5.2. Oświeceniowy romantyk - Johann G. Fichte	137
5.3. Romantyzm - w poszukiwaniu utraconej komunikacji	145
5.3.1. Fryderyk W.J. Schelling i jego kontynuatorzy	145
5.3.2. Neoromantyzm w XX wieku	156
5.3.3. <i>Homo universus (via homo communicativus)</i>	163
6. Słowo w kontekście idealizmu absolutnego Georga Wilhelma Friedricha Hegla	167
7. Słowo w kulturze symbolicznej - Ernst Cassirer	177
8. Językowy konstruktywizm	189
8.1. Językowy relatywizm - hipoteza Sapira-Whorfa	189
8.2. Językowy determinizm - Leo Weisgerber	197
9. Językowy uniwersalizm	211
9.1. Natywistyczne źródła językowego uniwersalizmu	211
9.2. Teoria językowej kompetencji - Noam Chomsky	215
9.3. Koncepcja biologicznych podstaw języka - Eric H. Lenneberg	222
10. Język w świetle materializmu dialektycznego	226
11. Komunikacja językowa w paradygmacie pragmatycznym	234
11.1. Uwagi wstępne	234
11.2. Metodologia klarowności komunikatów językowych - Charles Sanders Peirce	235

11.3. Język a prawda w ujęciu Williama Jamesa	241
11.4. Z neopragmatyzmu	244
12. Strukturalizm	248
12.1. Uwagi wstępne	248
12.2. Ferdinand de Saussure	249
12.3. Szkoły lingwistyki strukturalnej	256
13. Problem języka w nurcie pozytywistycznym	262
13.1. O pozytywizmie	262
13.2. Neopozytywizm – Koło Wiedeńskie	263
13.3. Analitycy brytyjscy	266
13.4. Ludwig Wittgenstein – dwie teorie języka	271
13.5. Pragmalingwistyczna teoria aktów mowy	276
13.6. Szkoła lwowsko-warszawska a neopozytywizm lingwistyczny	280
Uwagi końcowe	283
Literatura	286
Indeks nazwisk	297
Indeks rzeczowy	302

Contents

Introduction	13
1. Ancient pioneers in the philosophy of the word	21
1.1. <i>Logos</i> in Ionic philosophy	21
1.2. Linguistic-philosophical emphasis in Plato's idealism	24
1.3. Aristoteles – direction intentionalism and semanticism	33
1.4. The Stoics and Late Antiquity	43
1.5. Dispute over universalia	48
2. Word and Transcendence in the Middle Ages and early Renaissance ...	52
2.1. Christianity and mysticism – foreword	52
2.2. Christian thought	53
2.2.1. Saint Augustine	53
2.2.2. Saint Thomas Aquinas	61
2.3. Mysticism	66
2.3.1. Meister Eckhart	66
2.3.2. Nicholas of Cusa	75
3. The language problem in the philosophy of Enlightenment	83
3.1. Foreword	83
3.2. The theory of the divine genesis of language – Johann P. Süßmilch	84
3.3. Between theism and naturalism – Johann G. Hamann and Johann N. Tetens	86
3.4. Rationalistic naturalism in the philosophy of language – Johann G. Herder	90
3.5. British Enlightenment – empiricism	95

3.5.1. Francis Bacon's methodical empiricism	95
3.5.2. John Locke's genetic empiricism	97
3.5.3. George Berkeley's sensualism	101
4. Wilhelm von Humboldt's linguistic apriorism	105
4.1. Kant's inspirations	105
4.2. "Ergon" and "Energeia"	113
4.3. Word and thought	118
4.4. Material and form	122
4.5. Language and nation	125
5. (Non)verbal communication in the romantic trend - a contribution to the philosophy of silence	129
5.1. Emanuel Swedenborg's pre-romantic conception of perfect language	130
5.2. The enlightened romantic - Johann G. Fichte	137
5.3. Romanticism - in search for lost communication	145
5.3.1. Friedrich W.J. Schelling and his continuators	145
5.3.2. Neoromanticism in the 20 th century	156
5.3.3. <i>Homo universus (via homo communicativus)</i>	163
6. The word in the context of George Wilhelm Friedrich Hegel's absolute idealism	167
7. The word in symbolic culture - Ernst Cassirer	177
8. Linguistic constructivism	189
8.1. Linguistic relativism - Sapir-Whorf hypothesis	189
8.2. Linguistic determinism - Leo Weisgerber	197
9. Linguistic universalism	211
9.1. The nativistic roots of language universalism	211
9.2. The theory of linguistic competence - Noam Chomsky	215
9.3. The concept of the biological foundations of language - Eric H. Lenneberg	222
10. Language in the light of dialectic materialism	226
11. Linguistic communication in the pragmatic paradigm	234
11.1. Foreword	234

11.2. Methodology of clarity of the language communiqué – Charles Sanders Peirce	235
11.3. Language and truth by William James	241
11.4. From neopragmatism	244
12. Structuralism	248
12.1. Foreword	248
12.2. Ferdinand de Saussure	249
12.3. The schools of structural linguistics	256
13. The language problem in the positivistic trend	262
13.1. About positivism	262
13.2. Neopositivism – the Vienna Circle	263
13.3. The British analytics	266
13.4. Ludwig Wittgenstein – two theories of language	271
13.5. The pragmalinguistic theory of speech acts	276
13.6. The Lviv–Warsaw school and the linguistic neopositivism	280
Final remarks	283
Bibliography	286
Name index	297
Subject index	302